

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite Lausuntopyyntö 30.11.2021, maa- ja metsätalousministeriö, VN/21657/2020

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LANNOITELAIKSI JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään säädettäväksi uusi lannoitelaki ja samalla kumottaisiin nykyinen lannoitevalmistelaki. Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Uuteen lannoitelakiin ehdotetaan lisättävän uutena pakkokeinona lannoitevalvonnan seuraamusmaksu. Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksu mahdollistaa puuttumisen sellaisiin vähäisempinä pidettyihin laiminlyönteihin, joiden sanktiointia muilla keinoilla ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Lannoitevalvonnan seuraamusmaksu olisi esityksen mukaan 300–5000 euron suuruinen ja siitä säädettäisiin ehdotetun lain 7 luvussa. Ehdotettu säännös olisi uusi ja vastaisi muun muassa kasvinterveys- ja rehulaeissa säädettyä. Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksun määräisi Ruokavirasto. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus (ORK). Ehdotetun uuden seuraamusmaksun täytäntöönpanossa noudatettaisiin sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002). ORK:n näkemysten mukaan sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa on riittävät menettelysäännökset rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanosta. ORK:lla on jo vastaavia täytäntöönpanotehtäviä, sillä ORK huolehtii yli 40 erilaisen hallinnollisen seuraamus- tai rikemaksun täytäntöönpanosta.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttaminen

Ehdotetun lain 37 §:n sisältämän seuraamuksen täytäntöönpanotapaa koskevan lakiviittauksen lisäksi on tärkeää, että sakon täytäntöönpanosta annettua lakia on esitetty muutettavaksi siten, että lain soveltamisalaa koskevaan 1 §:n 2 momentin luetteloon sisällytettäisiin ehdotettu uusi hallinnollinen seuraamusmaksu.

Seuraamuksen vanhentuminen

Ehdotetun lain 37 §:ssä on otettu hyvin huomioon myös seuraamuksen vanhentuminen eli seuraamusmaksu vanhenisi viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

Seuraamuksen raukeaminen henkilön kuollessa

Ehdotetun lain 37 §:n mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös luonnolliselle henkilölle. Ehdotetun lain 37 §:ssä on otettu hyvin huomioon myös maksuvelvollisen kuoleman vaikutus täytäntöönpanoon, sillä pykälässä on säädetty, että seuraamusmaksu raukeaa maksuvelvollisen kuollessa. Säännös vastaa rikoslain 8 luvun 16 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan sakko raukeaa tuomitun henkilön kuollessa.

Seuraamusmaksun täytäntöönpanokelpoisuus

Ehdotetun lain 37 §:n säännöskohtaisesta perustelusta ilmenee, että valvontaviranomaisen määräämä seuraamusmaksu olisi täytäntöönpanokelpoinen vain lainvoimaisena. Ehdotetun lain nojalla annettujen päätösten täytäntöönpanokelpoisuuden osalta noudatettaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) säännöksiä. ORK pitää tärkeänä, että seuraamusmaksun täytäntöönpanokelpoisuus vain lainvoimaisena on todettu erikseen perustelutekstissä.

Seuraamusmaksun korottomuus

Ehdotetun lain 37 §:n säännöskohtaisesta perustelusta ilmenee, että seuraamusmaksusta ei perittäisi korkoa. ORK pitää tärkeänä, että seuraamusmaksun korottomuus on todettu erikseen perustelutekstissä. Maininnalla on selventävä informatiivinen merkitys sekä maksuvelvollisille että maksuasioita käsittelevien eri viranomaisten henkilöstölle.

Seuraamusmaksun vaikutukset ORK:lle

Esitysluonnoksessa on arvioitu, että lain soveltamisen alkuvaiheessa painottuu neuvonta ja toimijoiden ohjeistaminen ja tästä syystä seuraamusmaksuja ei juuri määrättäisi. Alkuvaiheen jälkeen on arvioitu, että seuraamusmaksuja määrättäisi vuositasolla alle kymmenen. Mikäli seuraamusmaksujen määrän voidaan arvioida vuositasolla jäävän vähäiseksi, niin ainakin alkuvaiheessa seuraamusmaksujen perintä toteutettaisiin ORK:ssa manuaalisesti. Jos myöhemmin ilmenisi, että seuraamusmaksuja määrättäisiin vuositasolla runsaasti, asiaa jouduttaisiin arvioimaan uudelleen. Edellä mainitusta syystä ORK:n perintäjärjestelmä Rajsaan tallennettaisiin vain täytäntöönpanon perustetta koskevat tiedot, mutta varsinainen perintä to-

teutettaisiin manuaalisesti. Riippumatta täytäntöönpanotavasta, jokainen uusi seuraamusmaksu lisää ORK:n henkilötöiden tarvetta. Keskusteluissa oikeusministeriön kanssa on sovittu, että jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötöiden määrä, vaikka lisähenkilötöiden määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötöiden tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulosoikeusmenettelyssä. Tällä perusteella nyt arvioidaan, että ehdotettuun lakiin perustuvien uusien seuraamusmaksujen johdosta tarvittava lisähenkilöstön määrä ORK:lle on 0,1 henkilötyövuotta.

Ylijohtaja

Jussi Kivinen

Täytäntöönpanoasiantuntija

Tero Pitkänen

